

Sygn. akt III AUa 95/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	SSA Eugeniusz Skotarczak SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2013 r. w Szczecinie

sprawy W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. W..

o wypłatę emerytury

na skutek skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 maja 2012 roku w sprawie III AUa 133/12 oraz poprzedzającym go wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 stycznia 2012r. sygn. akt VI U 1631/11

zmienia zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie i Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. oraz decyzję organu rentowego z dnia 7 października 2011r. i nie wstrzymuje wypłaty emerytury.

SSA Eugeniusz Skotarczak SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górską

Sygn. akt III AUa 95/13

UZASADNIENIE

W dniu 31 stycznia 2013 roku W. W. wniosła do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 24 maja 2012 roku, na podstawie art. 401¹ k.p.c. i w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku (sygn. K 2/12, Dz.U. z 2012 r., poz. 1285). Skarżąca wniosła o zmianę powyższego wyroku w całości i uchylenie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 7 października 2011 roku oraz o wypłatę zaległych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 roku do dnia 28 lutego 2012 roku wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie.

Organ rentowy wniosł o oddalenie skargi w całości; ewentualnie o odrzucenie skargi i zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wskazano, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012

roku miał charakter konstytutywny, tj. obowiązuje od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, zatem nie ma wpływu na stosunki prawne ukształtowane pod rządami przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją, a obowiązujących przed jego ogłoszeniem. Ponadto zdaniem organu rentowego ubezpieczona nie zawarła w swej skardze okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi, co uzasadnia jej ewentualne odrzucenie (art. 410 § 1 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskutek rozpoznania skargi ubezpieczonej ustalił, że decyzją z 7 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na podstawie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. z 2009 r. Dz.U. nr 153, poz. 1227, ze zm.; w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji; dalej jako „ustawa emerytalna”) wstrzymał W. W. z dniem 1 października 2011 roku wypłatę emerytury w związku z kontynuowaniem przez ubezpieczoną zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego ubezpieczona wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 9 stycznia 2012 roku oddalił odwołanie ubezpieczonej od powyższej decyzji. Sąd pierwszej instancji ustalił, że W. W. od 1 kwietnia 2009 roku ma ustalone prawo do emerytury. Przed jej przyznaniem, jak i w chwili wyrokowania ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu. Sąd Okręgowy powołując się na treść art. 103a ustawy emerytalnej, uznał zasadność zawieszenia prawa do emerytury. Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 24 maja 2012 roku oddalił apelację ubezpieczonej od wskazanego wyroku sądu okręgowego.

W ocenie sądu apelacyjnego skarga W. W. o wznowienie postępowania jest uzasadniona, co prowadzi do zmiany wcześniejszych rozstrzygnięć sądowych oraz decyzji organu rentowego. Skarżąca zachowała termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania oraz oparła ją na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.). Wbrew zarzutom organu rentowego, z treści skargi wynikają okoliczności uzasadniające stwierdzenie zachowania terminu do jej wniesienia; ubezpieczona wskazała datę wydania orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny i na datę jego publikacji w Dzienniku Ustaw.

Podstawą wznowienia jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12, którym uznano za niezgodny z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257, poz. 1726 ze zm.) w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Bez wątpienia w oparciu o analizowane przez Trybunał Konstytucyjny przepisy organ rentowy zaskarżoną decyzją wstrzymał ubezpieczonej prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 roku w związku z brakiem dowodu rozwiązania stosunku pracy, którą uprzednio przyznał ubezpieczonej zgodnie z decyzją z dnia 27 maja 2009 roku, począwszy od 1 kwietnia 2009 roku. Sąd Apelacyjny analizując całość sprawy doszedł do przekonania, że nie tylko zaistniały przesłanki uzasadniające wznowienie postępowania z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie (art. 401¹ k.p.c.), ale także podstawy do uwzględnienia skargi, poprzez zmianę objętych skargą orzeczeń. Stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy emerytalnej dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. z wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, spowodowało derogowanie z porządku prawnego wskazanych przepisów w zakresie w jakim znajdowały zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznaczało to możliwość wznowienia postępowania sądowego - pod warunkiem, że rozstrzygana sprawa dotyczyła ubezpieczonego który nabył prawo do emerytury przed dniem wejścia w życie przepisu art. 103a ustawy emerytalnej, tj. przed dniem 1 stycznia 2011 roku. Z treści uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika, że zarzut niekonstytucyjności kwestionowanej regulacji sformułowany został w odniesieniu do wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W szczególności Trybunał nie objął analizą rozwiązania przyjętego przez ustawodawcę, polegającego na uzależnieniu realizacji nabytego prawa do emerytury od

uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Zakresem zaskarżenia objęte zostało wyłącznie stosowanie tego rozwiązania do osób, które w momencie jego wejścia w życie miały już ustalone prawo do emerytury, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zasadniczy problem dotyczył zatem konstytucyjności przepisu intertemporalnego, tj. art. 28 ustawy o finansach publicznych odczytywanego w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, w zakresie możliwości rozciągnięcia na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. regulacji zawartej w art. 103a emerytalnej na osoby, które nabyły prawo do emerytury przed jego wejściem w życie. Jednocześnie wskazać należy, że do dnia 8 stycznia 2009 roku obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, wprowadzający obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. W konsekwencji zatem od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku obowiązywał stan prawny, w którym jedynymi warunkami nabycia i zrealizowania prawa do emerytury było osiągnięcie odpowiedniego wieku oraz stażu ubezpieczeniowego. A zatem, co wynika też wyraźnie z treści uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku”. W kręgu tych osób znalazła się W. W., której prawo do emerytury ustalono od dnia 1 kwietnia 2009 roku, a zatem przed dniem 1 stycznia 2011 roku i w okresie gdy nie obowiązywał już art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej uzależniającej realizację prawa do emerytury od rozwiązania stosunku pracy. Wobec zatem uznania niekonstytucyjności normy prawnej, zgodnie z którą przepis art. 103a, na podstawie którego wstrzymywano wypłatę świadczeń, znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie – poczynając od dnia 1 października 2011 roku, uznać należało, że W. W. zachowała prawo do emerytury od dnia 1 października 2011 roku.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie przeważa pogląd o skuteczności ex tunc wyroków Trybunału Konstytucyjnego (zob. przykładowo uchwały: z dnia 23 stycznia 2001 r., sygn. III ZP 30/00, OSNP z 2001 r., nr 23, poz. 685 oraz z dnia 3 lipca 2003 r., sygn. III CZP 45/03, OSNC z 2004 r., nr 9, poz. 136). Stanowisko to, wobec braku odmiennego rozstrzygnięcia w samym wyroku Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego rozważanej sprawy, aprobuje sąd apelacyjny rozpoznający niniejszą skargę. Na tej podstawie sąd apelacyjny w oparciu o art. 412 § 2 k.p.c. uwzględnił skargę o wznowienie postępowania i zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. zmienił objęte nią wyroki sądu apelacyjnego oraz sądu okręgowego, jak i poprzedzającą go decyzję organu rentowego. Orzeczenie o kosztach postępowania było w ocenie sądu apelacyjnego bezprzedmiotowe, bowiem a contrario art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych od skargi o wznowienie postępowania nie pobiera się opłaty.